

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ÜÇÜNCÜ SEKSİYA

OSTAK RUMİNİYAYA QARŞI

(Şikayət n° 12547/06)

QƏRAR

STRASBURQ

25 fevral 2014

YEKUN

25/05/2014

Bu qərar Konvensiyanın 44-cü maddəsinin 2-ci bəndində göstərilən *hallarda* qəti qərara çevriləcəkdir.
Qərara redaktə xarakterli dəyişikliklər edilə bilər.

Ostak Rumıniyaya qarşı işində,

Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi (Üçüncü Seksiya), Palatanın aşağıdakı tərkibində:

Sədr-Josep Casadevall,

Alvina Gyulumyan,

Dragoljub Popović,

Luis López Guerra,

Johannes Silvis,

Valeriu Griţco,

Hakimlər-Iulia Antoanella Motoc, bölmə katibi Santiago Quesada ibarət tərkibdə,

4 fevral 2014-cü il tarixdə tarixdə tarixində qapalı iclas keçirərək, Həmin tarixdə aşağıdakı qərarı qəbul etdilər :

PROSEDUR

1. İş Rumıniya vətəndaşı cənab Avqustin Ostak (bundan sonra «ərizəçi») tərəfindən İnsan Hüquqları və Əsas Azadlıqların Müdafiəsi haqqında Avropa Konvensiyasının («Konvensiya») 34-cü maddəsinə uyğun olaraq Rumıniya Respublikasına qarşı 16 mart 2006-cı il tarixdə Məhkəməyə verilmiş şikayət (n° 12547/06) əsasında başlanılmışdır.

2. Rumıniya Hökumətini («Hökumət») Xarici İşlər Nazirliyindən nümayəndələri xanım I.Cambrea təmsil etmişdir.

3. Ərizəçi, xüsusilə iddia etmişdir ki, 20 il əvvəl atalığı müəyyən edilmiş H.-A-nın bioloji atası olmaması barədə yeni əldə olunmuş sübutların milli məhkəmələr tərəfindən qəbul edilməməsi, həmin subatlara əsasən həqiqətən də uşağın bioloji atasının olmamasının müəyyən edilməməsi ona qarşı Konvensiyanın 8-ci maddəsinin pozulmasıdır.

4. Şikayət 23 iyun 2011-ci ildə Hökumətə kommunikasiya edilmişdir.

FAKTLAR**I. İŞİN HALLARI**

5. Ərizəçi 1952-ci ildə anadan olmuşdur və Almaniyanın Leverkuzen şəhərində yaşayır.

A. Ərizəçiyə qarşı atalığın müəyyən edilməsi ilə bağlı verilmiş iddia

6. Uşağın anası tərəfindən qaldırılmış iddia üzrə Bistrita-Nasaud şəhər məhkəməsinin 06 mart 1981-ci il tarixli qərarı ilə ərizəçinin 17 aprel 1980-ci ildə anadan olmuş H.-A. adlı uşağın atası olması müəyyən edilmişdir. Həmin qərar uşağın anası ilə ərizəçi arasında olan münasibətləri barədə ifadələrə və ərizəçiyə münasibətdə müəyyən edilməyən, lakin uşağın bioloji atası olduğu tamamilə inkar edilməyən qan qrupu ilə bağlı məhkəmə-bioloji ekspertizasının rəyinə əsaslandırılmışdır. Adı çəkilən qərar apellyasiya instansiya məhkəməsi tərəfindən 06 may 1981-ci ildə qüvvədə saxlanılmışdır.

7. 2003-cü ildə ərizəçi, bioloji atası olub-olmamasını müəyyən etmək məqsədilə yetkinlik yaşına çatmış H.-A-nın məhkəmədən kənar tibbi-ekspertizadan keçməsi üçün razılığını almışdır.

8. 14 iyul 2003-cü ildə Buxarest Milli Məhkəmə Tibb İnstitutu ərizəçiyə bildirmişdir ki, aparılmış yeni atalıq testlərindən sonra onun H.-A adlı uşağın bioloji atası olması istisna edilmişdir.

9. Ekspert rəyini əsas götürərək ərizəçi Nasaud şəhər məhkəməsinə müraciət edərək 06 mart 1981-ci il tarixli qərarın yenidən baxılmasını xahiş etmişdir. O iddia etmişdir ki, daha öncə H.-A. Adlı uşağın bioloji atası olduğunu istisna edən hər hansı bir sübut təqdim etmək üçün obyektiv olaraq imkanı olmamış, təkrar ekspertizanın keçirilməsinə dair vəsatətləri də məhkəmə tərəfindən əsassız olaraq rədd edilmişdir.

10. 11 sentyabr 2003-cü il tarixli qərarla birinci instansiya məhkəməsi işə yenidən baxılma barədə vəsatəti Mülki Prosessual Məcəllənin 322-ci maddəsində təsbit edilmiş tələblərə cavab verməməsi əsası ilə təmin etməmişdir. Məhkəmə hesab etmişdir ki, 14 iyul 2003-cü il tarixli ekspert rəyi işə yenidən baxılması tələb edilən və 322-ci maddənin 5-ci yarımbəndinə uyğun olaraq 1981-ci il tarixli qərar qəbul edildiyində mövcud olan, lakin tərəflərin xəbərdar olmadıqları həlledici materiallar deyildir.

11. Şəhər məhkəməsinin qərarından ərizəçi apellyasiya şikayəti vermiş, şikayətini onunla əsaslandırmışdır ki, H.-A.-nın atası olmaması ilə bağlı həqiqətlər hüquqi nöqteyi-nəzərdən müəyyən edilməli, bununla da onun və qanuni ailə üzvlərinin vərəsəlik maraqlarını qorunmalıdır. 1981-ci ildə Rumıniyada uşağın bioloji mənşəyinin müəyyən edilməsi üçün elmi imkanlar daha məhdud idi, bu səbəbdən məhkəmə qərarında mübahisələndirilə bilinməyən elmi sübutlara o dövrdə istinad edə bilməzdi. Bundan başqa, o

şikayətində qeyd etmişdir ki, atalığın müəyyən edilməsi ilə bağlı iddianın mahiyyəti üzrə qərar qəbul edərkən məhkəmələr təkrar ekspertizanın keçirilməsi barədə vəsatətlərini əsassız olaraq təmin etməmişdi, məhkəmədən kənar ekspertizanın keçirilməsinə isə qanunvericilikdə icazə verilmirdi. Həmçinin o qeyd etmişdir ki, 2003-cü ilədək H.-A-nın yeni ekspertizadan keçməsinə H.-A-nın və anasının razılığını ala bilməmişdir. Ərizəçi daha sonra iddia etmişdir ki, 1989-cu ilədək ölkədə olan totalitar rejim dövründə atalığın müəyyən edilməsi barədə iddia tələbi üzrə qəbul edilən məhkəmə qərarı atalığın könüllü olaraq qəbul edilməməsinə görə sanksiya kimi nəzərdən keçirilirdi.

12. Kluj Apellyasiya Məhkəməsinin 28 noyabr 2003-cü qərarı ilə ərizəçinin apellyasiya şikayəti təmin edilməmiş, birinci instansiya məhkəməsinin 11 sentyabr 2003-cü il tarixli qərarı qüvvədə saxlanılmışdır. 28 noyabr 2003-cü il tarixli qərarında Apellyasiya Məhkəməsi ərizəçinin iddiasını rədd etmişdir o əsasla ki, yenidən baxılmanın qəbul edilənliyi ilə bağlı Mülki Prosessual Məcəllənin 322-ci maddəsinin 5-ci yarımbəndində nəzərdə tutulmuş şərtlər hazırkı halda mövcud deyildi, çünki ərizəçinin istinad etdiyi məhkəmə ekspertizasının rəyi bu maddənin mənasında sənəd təşkil etmirdi.

13. İş üzrə kassasiya şikayətinə baxan Ali Kassasiya və Ədliyyə Məhkəməsinin 23 avqust 2005-ci il tarixlə qərarı ilə 9 iyul 2005-ci il tarixli 219 sayılı qanuna istinad edərək məhkəmə yurisdiksiyalarına edilmiş dəyişikliklərə əsasən işi yenidən baxılması üçün Kluj Apellyasiya Məhkəməsinə göndərmişdir. Apellyasiya Məhkəməsi 16 fevral 2006-cı il tarixli qərarında ərizəçinin apellyasiya şikayətini təmin etməmiş, qərarını onunla əsaslandırmışdır ki, hətta işə yenidən baxılması kimi qeyri-adi hüquqi müdafiə vasitəsi belə qanunla müəyyən edilmiş qaydalar çərçivəsində verilə bilər.

B. Hökumətə Milli Tibbi İnstitut tərəfindən verilən məlumatlar

14. 18 oktyabr 2011-ci il tarixli məktubla Milli Tibbi İnstitut Məhkəmədə Hökuməti təmsil edən nümayəndəyə ərizəçinin bioloji atalığı predmetinə 2003-cü ildə aparılmış ekspertizanın 1981-ci ildə mümkün olmaması barədə məlumat vermişdir.

II. MÜVAFIQ MİLLİ HÜQUQ VƏ TƏCRÜBƏ

A. Köhnə Ailə Məcəlləsi və yeni Mülki Məcəllə

15. İşə baxılan zaman qüvvədə olan maddi hüquq 1 oktyabr 2011-ci ilədək qüvvədə olmuş Ailə Məcəlləsi və Konstitusiya Məhkəməsinin qərarları idi.

Göstərilən tarixdən qüvvəyə minmiş yeni Mülki Məcəllədə ailə qanunverciliyi ilə bağlı normalar əhəmiyyətli dərəcədə dəyişikliklərlə verilmişdir.

1. Atalığın müəyyən edilməsi ilə bağlı müddəalar

16. Həm 1981-ci il, həm də 2003-cü illərdə qüvvədə olan Ailə Məcəlləsinin 56-cı maddəsi nikahdan kənar doğulmuş uşağın atalığının müəyyən edilməsinin ata tərəfindən etiraf edilməsi və ya məhkəmə qərarı ilə tanınmasını nəzərdə tutur. Atalığın müəyyən edilməsi barədə ərizə vətəndaşlıq vəziyyəti xidmətləri və ya original sənəd və ya könüllü olaraq edilə bilər.

17. Ailə Məcəlləsinin 59-cu maddəsinə əsasən nikahdan kənar doğulmuş uşağın atalığının müəyyən edilməsi üçün iddia həmin uşağa aiddir və onun adından anası və ya qanuni nümayəndəsi tərəfindən verilə bilər. 60-cı maddədə nəzərdə tutulmuşdur ki, bu cür iddia uşağın anadan olmasından bir il ərzində, yəni uşağın anasının ehtimal olunan ata ilə birgə yaşadığı təqdirdə bu birgə münasibətlər sona çatdığı andan verilə bilər.

18. 2011-ci ildə qüvvəyə minən yeni Mülki Məcəllənin 427-ci maddəsində nəzərdə tutulmuşdur ki, bu cür iddia uşağın bütün ömrü boyu verilə bilməz.

2. Atalığın tanınması ilə bağlı müddəalar və atalığı mübahisələndirilməsi ilə bağlı iddia

19. Mübahisə olan zamanda qüvvədə olan qanuna əsasən nikahdan kənar doğulmuş uşağın atalığının tanınması marağı olan istənilən şəxs tərəfindən mübahisələndirilə bilər (Ailə Məcəlləsinin 58-ci maddəsi).

20. Atalığın müəyyən edilməsi ilə bağlı icraat yalnız nikahdan doğulmuş uşağın anasının əri tərəfindən başladi bilər (Ailə Məcəlləsinin 54-cü maddəsi). Konstitusiya Məhkəməsinin 349/2001 sayılı, 19 dekabr 2001-ci il tarixli qərarı ilə müəyyən etmişdir ki, ana və ya uşaq tərəfindən atalığın tanınmasını şəxsən mübahisələndirmək imkanını istisna edən bu müddəa bioloji reallığa uyğun olmadığından Konstitusiyaya ziddir.

21. Atalığın tanınmasının məhkəmə qaydasında mübahisələndirilməsi ilə bağlı iddia müddəti ehtimal edilən atanın uşağın doğulmasından xəbər tutduğu andan altı ay hesab olunur (Ailə Məcəlləsinin 55-ci maddəsi). Bu hüquqi müddəa bir neçə ilkin konstitusiya şikayətlərinin predmeti olmuş, bəziləri iddia verənlərin arasında ayrı-seçkilik və ya atalığın tanınmasını mübahisələndirmək üçün nəzərdə tutulmayan iddia ilə bağlı ayrı-seçkiliklə bağlı olmuşdur (Ailə Məcəlləsinin 58-ci maddəsi). Konstitusiya Məhkəməsi konstitusiyaya uyğunsuzluqla bağlı bütün şikayətləri ayrı-seçkilik olmadığından rədd etmişdir.

(453/2003 sayılı, 2 dekabr 2003-cü il tarixli, 390/2005 sayılı, 12 iyul 2005-ci il tarixli, 538/2005 sayılı, 18 oktyabr 2005-ci il tarixli, 646/2006 sayılı, 5 oktyabr 2006-cı il tarixli Konsitutsiya Məhkəməsinin qərarları). Konstitutsiya Məhkəməsinin qərarının sonuncusu xüsusi rəylə müşayiət olunmuşdur və həmin rəyə əsasən atalığın tanınmasının mübahisələndirilməsi ilə bağlı iddia ayrılmaz olmalı və ya eyni iddia müddəti bütün tərəflərə tətbiq edilməlidir.

22. 749 sayılı, 5 noyabr 2007-ci ildə jurnalda dərc edilmiş 288/2007 sayılı qanunda Ailə Məcəlləsinin 55-ci maddəsinə nikahdan doğulmuş uşağın atalığının tanınması ilə bağlı icraatın başlanması üçün iddia müddətinin altı ay əvəzinə üç il müddətini müəyyən etmək məqsədilə dəyişikliklər edilmişdir. Bu müddətin axımının atanın uşağın doğulmasından xəbər tutduğu andan başlaması nəzərdə tutulmuşdur.

23. Bu hüquqi müddəə bir neçə Konstitutsiya şikayətinin predmeti olmuşdur, bəziləri 58-ci maddədə nəzərdə tutulmuş atalığın tanınmasının mübahisələndirilməsi ilə bağlı ayrılmaz hərəkətlərlə bağlı olmuşdur. Konstitutsiya Məhkəməsi konstitutsiyaya uyğunsuzluqla bağlı bütün şikayətləri rədd etmişdir və hesab etmişdir ki, heç bir ayrı-seçkilik yoxdur və Ailə Məcəlləsinin köhnə versiyası ilə müqayisədə əsaslı olaraq daha uzun gecikmə nəticəsində vətəndaşlıq vəziyyətindən ibarət olan uşağın yüksək maraqları qorunmuşdur (582/2010, 1033/2010, 1328/2010 və 1554/2010 sayılı, 4 may, 14 sentyabr, 19 oktyabr və 7 dekabr 2010-cu il tarixli Konstitutsiya Məhkəməsinin qərarları).

24. Yeni qanunla iddia müddətinin üç il olması ilə əlaqədar ilkin konstitutsiya şikayəti, ex officio, Galatsi Dairə Məhkəməsi tərəfindən verilmişdir. Məhkəmə müəyyən etmişdir ki, qüvvədə olan qanunvericilik Konvensiyanın 8-ci maddəsinin tələblərini pozmuşdur, çünki sosial və bioloji reallığa əsaslanan ailə həyatı qanuni prezumpsiya ilə təkzib edilmişdir. Beləliklə, məhkəmə hesab etmişdir ki, üç illik iddia müddəti uşağın doğulmasından atanın xəbərdar olduğu andan deyil, atalığı istisna edən halların mövcudluğu barədə xəbərdar olduğu andan hesablanmalıdır.

25. Yeni Mülki Məcəllənin 430-433-cü maddələrinə əsasən nikahdan doğulmuş uşağın atalığının mübahisələndirilməsi ilə bağlı iddia uşaq və bioloji atadan ayrılmazdır. Lakin üç il müddəti ana və ehtimal olunan ata hesab edilən ər üçün nəzərdə tutulmuşdur. Sonuncu halda, iddia müddətinin hesablanması ehtimal edilən atanın ata olduğunu bildiyi və ya ehtimal edilən atanın bu prezumpsiyanın həqiqətə uyğun olmadığını bildiyi andan hesablanmağa başlayır (430-cü maddənin 1-ci bəndi).

B. Mülki Prosesual Məcəllə

26. Məhkəmə qərarlarına yenidən baxılması barədə müvafiq zamanda, yəni ərizəçinin icraatın təzələnməsi barədə verdiyi vəsatət zamanı qüvvədə olan Mülki Prosesual Məcəllənin müddəaları qismən *Lungoci Rumıniyaya qarşı* (62710/00, § 28, 26 janvier 2006), *Stanca Popescu Rumıniyaya qarşı* (8727/03, § 60, 7 juillet 2009) və *I.L.V. Rumıniyaya qarşı qərarlarında öz əksini tapmışlar* ((déc.), No 4901/04, § 20,24 août 2010).

Maddə 322

« Apellyasiya şikayəti əsasında və ya apellyasiya şikayəti verilmədiyi üçün qanuni qüvvəyə minən qərara, eləcə də mahiyyəti üzrə apellyasiya qaydasında qəbul edilmiş qərara yenidən baxılması barədə vəsatət verilə bilər:

(...)

4. məhkəmə prosesində iştirak etmiş hakim, şahid və ya ekspert, baxılan iş üzrə cinayət törətdiyinə dair qanuni qüvvəyə minmiş hökm əsasında məhkum edilmişsə və ya bu qərar əsassız elan edilmiş sənəd əsasında qəbul edilmişdirsə; qeyd olunan cinayəti hökm ilə müəyyən etmək mümkün olmadıqda, icraatın təzələnməsi tələbini araşdıran orqan hər şeydən əvvəl hər hansı bir hadisənin olması və ya cinayət tərkibinin olmaması barədə qərar qəbul etməlidir.

(...) »

Rumıniya məhkəmələrinin Lungoci işində (bax § 28) mövcud presedent hüququna əsasən qanuni qüvvəyə minmiş qərara yenidən baxılması üçün tələb edilən «sənədlər» mübahisələndirilən qərarın qəbul edildiyi tarixdə mövcud olmalıdır. Həmin tarixdən sonra qəbul edilmiş hər hansı sənəd yuxarıda qeyd edilən sənəd sayılmır.

HÜQUQ

I. KONVENSIYANIN 8-Cİ MADDƏSİNİN EHTİMAL EDİLƏN POZUNTUSU

27. Konvensiyanın 8-ci maddəsinə əsaslanaraq, ərizəçi şikayət etmişdir ki, H.-A-nın atası olması hüquqi təsdiqini tapa bilməmiş, ehtimal edilən oğlunun razılığı ilə 2003-cü ildə keçirə bildiyi məhkəmə ekspertizasının rəyi isə onun atalığını istisna etmişdir.

28. Hökumət şikayətə etiraz etdi. Hökumətin fikrincə, atalığın tanınmasından imtina edilməsinə dair icraatının təzələnməsindən hökumət orqanlarının imtinası

uşağın və ailənin maraqlarını qorumaq məqsədi daşımış və hüquqi müəyyənliyin tələblərinə uyğun olmuşdur.

29. Konvensiyanın 8-ci maddəsi tətbiq edilməlidir və bu maddədə aşağıdakılar deyilir :

« 1. Hər kəs öz şəxsi və ailə həyatına, evinə və yazışma sirrinə hörmət hüququna malikdir.

2. Milli təhlükəsizlik, ictimai asayiş və ölkənin iqtisadi rifah maraqları naminə, iğtişaş və ya cinayətin qarşısını almaq üçün, sağlamlığı, yaxud mənəviyyatı qorumaq üçün və ya digər şəxslərin hüquq və azadlıqlarını müdafiə etmək üçün qanunla nəzərdə tutulmuş və demokratik cəmiyyətdə zəruri olan hallar istisna olmaqla, bu hüququn həyata keçirilməsinə dövlət hakimiyyəti orqanları tərəfindən müdaxiləyə yol verilmir.»

A. Qəbul edilənlik

30. Məhkəmə bir daha xatırladır ki, qanundan əvvəl mövcud olan ailə bağlarının ləğvi ilə bağlı məhkəmə işinin ərizəçinin «ailə həyatı»na aid olub-olmaması məsələsi burada həll edilməməlidir, çünki istənilən halda, ata ilə ehtimal edilən uşağın arasında olan hüquq münasibətlərinin müəyyən edilməsi maraqlı tərəflərin «şəxsi həyatı» anlayışına aiddir (*İyilik Türkiyəyə qarşı*, n° 2899/05, § 23, 6 dekabr 2011).

31. Konvensiyanın 8-ci maddəsi bu səbəbdən hazırkı işin faktlarına aiddir.

32. Məhkəmə qeyd edir ki, bu şikayət Konvensiyanın 35-ci maddəsinin 3-cü bəndinin mənasında açıq-aşkar əsassız və hər hansı digər əsasla qeyri-məqbul deyildir. Bu səbəbdən, o, məqbul elan edilməlidir.

B. Mahiyyət

33. Məhkəmə təkrarlayır ki, Konvensiyanın 8-ci maddəsi əslində fərdin dövlət orqanlarının qanunsuz müdaxiləsindən qorumağa yönəlmiş olsa da, dövlət orqanları yalnız bu cür müdaxilələrdən çəkinməli deyillər, bu, eləcə də şəxsi və ya ailə həyatının səmərəli şəkildə hörmət edilməsinə məxsus pozitiv öhdəliklər də yarada bilər. Dövlətin bu müddəə üzrə pozitiv və neqativ öhdəlikləri arasındakı sərhədi dəqiq müəyyən etmək mümkün deyil. Buna baxmayaraq, tətbiq olunan prinsiplər müqayisəlidir. Hər iki halda, başlıca məsələ fərdin maraqları ilə cəmiyyətin ümumi maraqları arasında ədalətli balansın saxlanılmasıdır; eynilə, hər iki halda Dövlət qiymətləndirmə sərbəstliyinə malikdir (*Shofman Rusiyaya qarşı*, n° 74826/01, §§ 33-34, 24 noyabr 2005).

34. Məhkəmə həmçinin xatırladır ki, onun vəzifəsi şəxslər arasında olan münasibətlərlə bağlı mübahisələrin milli səviyyədə həlli üçün səlahiyyətli milli orqanları əvəz etmək deyil, bu orqanlar tərəfindən qəbul edilmiş qərarların Konvensiyaya uyğunluğu baxımından nəzərdən keçirməkdir (bax həmçinin, *Mikulić Xorvatiyaya qarşı*, n° 53176/99, § 59, CEDH 2002-I).

35. Hazırkı işdə Məhkəmə qeyd etdi ki, H.-A.-nın anadan olmasında sonra 1980-ci ildə uşağın anası ərizəçiyə qarşı atalığın müəyyən edilməsi ilə bağlı iddia irəli sürmüşdür. Bu iddia uşağın anası ilə ərizəçi arasındakı şəxsi əlaqələrin olmasını təsdiqləyən sübutlar əsasında təmin edilmişdir. Baxmayaraq ki, məhkəmə ekspertizası ərizəçilərin qan qruplarının müqayisəsini apararaq əminliklə uşağın atasının ərizəçi olduğunu sübut etməmişdi(6-cı bəndə bax).

36. Nəticədə, H.-A.-nın razılığı ilə məhkəmədən kənar keçirilən ekspertizadan sonra bioloji atalığın istisna edildiyini bəyan edən ərizəçi, tərəflərin iradəsindən asılı olmayan səbəblərdən ilkin icraat çərçivəsində təqdim edilməi mümkün olmayan sübutlar əsasında icraatın təzələnməsini nəzərdə tutan Mülki Prosessual Məcəllənin 322-ci maddəsinin 5-ci bəndinə əsaslanaraq 1981-ci il tarixli qərarının yenidən baxılmasını xahiş etmişdir.

37. Milli məhkəmələr tərəfindən ərizəçinin tələbi presedent hüququ ilə müəyyən edilmiş ilkin icraat zamanı onun təqdim etdiyi sənədlərin mövcud olmaması, qərar qanuni qüvvəyə minəndən sonra mövcud olması əsası ilə təmin edilməmişdir.

38. Məhkəmə bildirmişdir ki, tərəflər, ərizəçinin atalığının müəyyən edilməsi barədə icraatın təzələnməsi ilə bağlı vəsatətin milli məhkəmələr tərəfindən əsassız hesab edilməsinin «qanunda nəzərdə tutulduğu» və qanuni məqsəd daşdığı faktını mübahisələndirmirdi.

39. Hazırkı vəziyyətdə mübahisələndirilən qərarın «demokratik cəmiyyətdə» zəruri olub-olmaması araşdırılmalıdır.

40. Məhkəmə təkrarlayır ki, hüquqi atalıq prezumpsiyası ilə bağlı olan bir sıra digər işlərdə artıq müəyyən etdiyi kimi, atalığın bioloji reallığının hüquqi atalıq prezumpsiyası üzərində üstünlük təşkil etməsi vəziyyəti, hətta Dövlətlərin istifadə etdiyi qiymətləndirmə sərbəstliyi baxımından, şəxsi və ailə həyatı hüququna səmərəli hörmətin təmin edilməsi öhdəliyinə uyğun deyil (*Mizzi Maltaya qarşı*, n° 26111/02, § 113, CEDH 2006-I; yuxarıda qeyd edilən *Shofman*, § 45).

41. Bu işlərdən fərqli olaraq, hazırkı işdəki məsələ hüquqi atalıq prezumpsiyası deyil, ərizəçinin ata olmasının atalığın müəyyən edilməsi icraatı əsasında məhkəmənin son qərarı ilə müəyyən edilməsidir.

42. Buna baxmayaraq, Məhkəmə, həmçinin, ərizəçilərin yeni bioloji sübutlar əsasında yekun məhkəmə qərarını mübahisələndirmək imkanı olmayan işlərdə Konvensiyanın 8-ci maddəsinin pozuntusunu aşkar etmişdir (*Paulík Slovakiyaya qarşı*, № 10699/05, § 46, CEDH 2006-XI, və *Tavlı Türkiyəyə qarşı*, № 11449/02, § 36, 9 noyabr 2006).

43. Ancaq həmin hal hazırkı işdədir. Faktiki olaraq, tətbiq edilən milli qanunvericiliyə əsasən ərizəçi atalığının tanınmasını mübahisələndirə bilməz. Məhkəmə, ərizəçiyə şəxsi həyatına hörmət hüququnun qorunmasına imkan verən hüquq mexanizminin mövcud olmamasının ümumilikdə hüquqi müəyyənlik və sabitliyi təmin edən «qanuni məqsədlə» izah edilə bildiyini qəbul etməyə hazırdır. Bundan sonra, Məhkəmə, ərizəçinin maraqları ilə cəmiyyətin ümumi maraqları arasında ədalətli tarazlığın təmin edilib-edilməməsini araşdırmalıdır.

44. Ərizəçi, H.-A-nın atalığının müəyyən edilməsi ilə bağlı birinci icraat zamanı ona məlum olmayan bioloji sübutların əsasında atalığın tanınması barədə məhkəmə iddiasına yenidən baxılmasını tələb etmişdir.

45. Buna görə Məhkəmə hesab etmişdir ki, maraqlı tərəflərin hamısı H.-A-nın mənşəyi ilə bağlı bioloji həqiqətin tapılmasının tərəfdarı olduqları halda, ərizəçinin nikahdan kənar doğulmuş uşağın atalığının müəyyən edilməsi ilə bağlı icraatın təzələnməsi barədə vəsatətinin qəbul edilməz elan edilməsi ilə milli hakimiyyəti orqanları toqquşan maraqlar arasında ədalətli balans saxlaya bilməmişlər (bax yuxarıda qeyd edilən iş *Tavlı*, § 36).

46. Beləliklə, Konvensiyanın 8-ci maddəsi ilə qorunan hüquqların pozuntusu baş vermişdir.

47. Onu da xatırlamaq lazımdır ki, Məhkəməyə məlum olan digər hallarda, ehtimal edilən atalar tərəfindən verilən məhkəmə iddiaları ehtimal edilən uşağın bioloji testdən keçmək məcburiyyəti yolu ilə bioloji həqiqətin müəyyən edilməsi üçün sübutların əldə edilməsinə yönəlmişdir. Bu cür hallarda, Məhkəmə, müvafiq maraqları nəzərə alaraq, qanuni mənşəyə zidd olan heç bir bioloji sübutun olmaması faktına daha çox əhəmiyyət vermişdir. Bu çərçivədə, Avropa Məhkəməsi, milli məhkəmələr tərəfindən uşağın və yaşadığı ailənin maraqlarına

ərizəçinin bioloji faktla təsdiq edəcəyi maraqlardan daha çox əhəmiyyət verildiyini əsassız hesab etmədi (*İyilik*, § 32, və *I.L.V. Rumıniyaya qarşı*, § 40).

48. Halbuki, bu işdə belə deyil. Əslində, İyilik və L.L.V.Rumıniyaya qarşı işlərindən fərqli olaraq, hazırkı işdə ərizəçidə yetkinlik yaşına çatdıqdan sonra H.-A-nın razılığı ilə keçirilən ekspertizanın bioloji rəyi var və həmin rəyə əsasən ərizəçi uşağın atası deyil.

49. Bundan başqa, Milli Tibbi İnstitutunun verdiyi məlumata əsasən (bax yuxarıda 14-cü bəndə) 2003-cü ildə əldə etdiyi elmi sübutlar ərizəçiyə 1981-ci ildə mövcud olan vasitələrlə əlçatan olmamışdır.

50. Bundan başqa, Məhkəmə qeyd etmişdir ki, milli məhkəmələr tərəfindən qəbul edilmiş qərar valideynlik sahəsində Rumıniya qanunvericiliyinin inkişafına, xüsusilə yeni qəbul edilmiş Mülki Məcəllə ilə uyğun gəlmirdi. Bu cür inkişaf, məsələn, çevik olmayan müddətlərdən imtina etmə, bioloji həqiqətin hüquqi uydurmada üstünlüyü üçün daha əlverişlidir. Həqiqətən, yeni Mülki Məcəllədə, nikahdan kənar doğulan uşağın atalıq prezumpsiyasının ləğv edilməsi üçün atalıq faktının mübahisələndirilməsi ilə bağlı iddia müddətinin uşağın atası olduğunu ehtimal edildiyi və ya bu ilk ehtimalın reallığa uyğun olmadığını öyrənən ilk gündən etibarən hesablanmasını nəzərdə tutur (bax 24-cü bəndə). Bundan əlavə, yeni Mülki Məcəlləyə əsasən atalığın tanınması ilə bağlı iddia uşağın bütün həyatı boyu ayrılmazdır (bax yuxarıda 18-ci bəndə). Lakin, işin hallarından sonra Rumıniya qanunvericiliyindəki baş verən hadisələrin bu cür inkişafı ərizəçinin xeyrinə ola bilməzdi.

51. Məhkəmə hesab edir ki, ərizəçinin vəziyyəti atalığı qanuni hesab edilən, lakin məhkəmə qaydasında müəyyən edilməyən atalardan fərqli ola bilər. Lakin, müəyyən şəxslər arasında olan fərq müvafiq vəziyyət və maraqların müqayisə edilməsinə mane olmur (*mutatis mutandis*, *Paulik*, § 54).

52. Yuxarıdakıları nəzərə alaraq Avropa Məhkəməsi belə nəticəyə gəlir ki, ərizəçinin maraqları ilə cəmiyyətin ümumi maraqları arasında tarazlıq gözlənilmiş və beləliklə də, daxili hüquq sistemi ərizəçinin şəxsi həyatına hörmət etmək hüququna adekvat zəmanət vermirdi.

Beləliklə, Konvensiyanın 8-ci maddəsinin pozuntusu baş vermişdir.

II. EHTİMAL EDİLƏN DİGƏR POZUNTULAR

53. Konvensiyanın 6-cı maddəsinə istinad edərək ərizəçi, 06 mart 1981-ci il tarixli qərarın yenidən baxılması ilə bağlı 2003-cü ilin iyul ayında başladılan məhkəmə icraatının uzun müddət davam etməsindən, eləcə də həm iddiası, həm də apellyasiya şikayətinə Kluj Apellyasiya Məhkəməsində baxıldığı üçün məhkəmə proseslərinin ədalətsiz olmasından şikayət etmişdir.

O, Konvensiyanın 6-cı maddəsinin 1-ci bəndinə istinad etmişdir və həmin maddədə aşağıdakılar deyilir :

« Hər kəs, onun mülki hüquq və vəzifələri müəyyən edilərkən...ədalətli...məhkəmə araşdırılması... hüququna malikdir.»

54. Məhkəmə, Konvensiyanın 6-cı maddəsi ilə icraatın təzələnməsinə zəmanət verilməyən və mülki məhkəmə icraatının təzələnməsi barədə vəsatətlər əsassız elan edilmişsə ona tətbiq edilməyən presedent hüququnu təkrarlayır (bax, *Sablon Belçikaya qarşı*, № 36445/97, § 86, 10 aprel 2001, *Steck-Risch və digərləri Lixtenşteynə qarşı* (qərar), № 29061/08, 11 may 2010, və *Hurter İsveçrəyə qarşı*, (qərar), № 48111/07, 15 may 2012).

Bu presedent hüququnun işığında Avropa Məhkəməsi hesab edir ki, Konvensiyanın 6-cı maddəsi icraatın təzələnməsinə dair vəsatətlərlə bağlı icraata tətbiq edilmir.

Buradan belə nəticəyə gəlmək olar ki, bu şikayətlər Konvensiyanın 35-ci maddəsinin 3-cü bəndinin a) yarımbəndi ilə *ratione materiae* uyğun deyil və Konvensiyanın 35-ci maddəsinin 4-cü bəndinə uyğun olaraq rədd edilməlidir.

III. KONVENSIYANIN 41-Cİ MADDƏSİNİN TƏTBİQİ

55. Konvensiyanın 41-ci maddəsində aşağıdakılar deyilir,

« Məhkəmə Konvensiya və onun Protokollarının pozulduğunu, lakin Yüksək Müqavilə Tərəfinin daxili hüququnun yalnız bu pozuntunun nəticələrinin qismən aradan qaldırılmasına imkan verdiyini müəyyən edərsə, zəruri halda zərərçəkən tərəfə ədalətli təminat təyin edir.»

A. Zıyan

56. Ərizəçi, çəkdiyini iddia etdiyi mənəvi ziyanla bağlı 300.000 avro məbləğinin ödənilməsini tələb edirdi. O, həmçinin, 1980-ci ildə 1998-ci ilədək

ödəmiş olduğu aliment məbləğlərini təşkil edən 31271 avro məbləğinin maddi ziyan qismində ödənilməsini tələb etdi.

57. Hökumət hesab etmişdir ki, mənəvi ziyanla bağlı ərizəçinin irəli sürdüyü məbləğ həddindən artıq şişirdilmişdir və maddi ziyanla bağlı tələb yetərinə əsaslandırılmamışdır.

58. Məhkəmə, aşkar edilmiş pozuntu ilə və ehtimal edilən maddi ziyanla bağlı səbəbli əlaqə görmədiyi üçün bu tələbi rədd edir (*mutatis mutandis*, *Backlund Finlandiyaya qarşı*(kompensasiya), n° 36498/05, § 13-15, 12 iyul 2011). Buna baxmayaraq, Məhkəmə hesab edir ki, ərizəçiyə mənəvi ziyanla bağlı 5000 avro məbləği ödənilməlidir.

B. Digər məsrəflər

59. Ərizəçi, həmçinin milli məhkəmələr və Avropa Məhkəməsi qarşısında çəkdiyi məsrəflərə görə 5000 avro tələb etdi.

60. Hökumət hesab edir ki, ərizəçi bu məbləği əsaslandırma bilməmişdir.

61. Avropa Məhkəməsinin presedent hüququna əsasən, ərizəçiyə yalnız o halda çəkilən xərclərin və məsrəflərin əvəzi ödənilə bilər ki, həmin xərc və məsrəflərin həqiqətən, zəruri olaraq və ağlabatan kəmiyyətdə çəkilmiş olması göstərilsin. Hazırkı işdə iş materiallarını və yuxarıdakı meyarı nəzərə alaraq, Məhkəmə ərizəçinin Almaniyaadakı evindən Rumıniya məhkəmələrinə səyahət etməsini təsdiq edən sənədlərə və öz presedent hüququna əsasən ərizəçiyə çəkdiyi məsrəflərə görə 3000 avro məbləğini təyin edir.

C. Faiz

62. Məhkəmə məqsəduyğun hesab edir ki, icranın gecikdirilməsi görə faiz Avropa Mərkəzi Bankındakı kredit faizinin yuxarı həddinə əsaslanmalı və onun üzərinə daha üç faiz əlavə olunmalıdır.

BU ƏSASLARLA MƏHKƏMƏ YEKDİLLİKLƏ QƏRARA ALIR,

1. *Qərara alır ki*, Konvensiyanın 8-ci maddəsi altında verilmiş şikayət qəbul ediləndir;
2. *Qərara alır ki*, Konvensiyanın 8-ci maddəsi pozulmuşdur ;

3. Qərara alır ki,

1. Cavabdeh Dövlət Konvensiyanın 44-cü maddəsinin 2-ci bəndinə uyğun olaraq qərar qüvvəyə mindiyi gündən etibarən üç ay müddətində ərizəçiyə aşağıdakı məbləğləri ödəməlidir:

i) Mənəvi ziyana görə tətbiq ediləcək bütün vergi məbləği əlavə olunmaqla 5000 avro;

ii) Məhkəmə xərcləri və digər məsrəflərə görə tətbiq ediləcək bütün vergi məbləği əlavə olunmaqla 3000 avro;

b) yuxarıda qeyd olunan üç aylıq müddət bitdikdən sonra qərarın icrasınadək gecikdirilmə müddəti ərzində yuxarıda göstərilən məbləğin üzərinə Avropa Mərkəzi Bankındakı kredit faizinin yuxarı həddi ilə hesablanmış faiz və onun üzərinə daha üç faiz gəlməlidir;

4. Ədalətli kompensasiya ilə bağlı ərizəçinin şikayətinin qalan hissəsini *rədd edir*.

Santiago Quesada
Katib

Josep Casadevall
Sədr